

בבית המשפט העליון

עה"ס 3132/21

לפני :
כבוד הנשיאה אי' חיות
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט אי' שטיין

המערערת : חנה חיים אררט

נגד

המשיב : היועץ המשפטי לממשלה

ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום
14.2.2021 בתה"ג 4602-07-20 שניתנה על ידי כבוד השופטת
ח' לומפ

תאריך הישיבה : יי בטבת התשפ"ב (14.12.2021)

בשם המערערת : עו"ד נח אולשה

בשם המשיב : עו"ד חנה ליב; עו"ד אביטל אורון

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים, מיום 14.2.2021, בתה"ג
4602-07-20 (השופטת ח' לומפ), בה הוכרזה המערערת בת-הסגרה לרומניה, לפי סעיף
3 לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954 (להלן: חוק ההסגרה).

רקע עובדתי

2. ביום 24.8.2018, הגישה ממשלת רומניה, באמצעות שגרירות רומניה בישראל,
בקשה להסגרתה של המערערת, בהתאם להסכם ההסגרה בין המדינות, מכוח "האמנה
האירופאית בדבר הסגרה" (כ"א 647, 17, 87). ההסגרה נדרשת לצורך ריצוי עונש מאסר
שהושת על המערערת, בעקבות הרשעתה בבית המשפט שבמחוז קונסטנצה שברומניה,
בעבירה של סרסרות למעשי זנות, ועבירת סחר בילדים, שתיהן בנסיבות מחמירות. על-
פי עובדות בקשת ההסגרה, בין השנים 2012-2013, התגוררה המערערת ברומניה,
ונילה, יחד עם בעלה דאז, עסק של זנות לשם עשיית רווחים, תוך גיוס קרבנות הזנות

– חלקן קטינות – וסרסור בהן. ביום 19.10.2015, הורשעה המערערת בהעדרה בבית המשפט ברומניה, ונגזר עליה עונש מאסר למשך 5 שנים. ביום 20.1.2016, נדחה הערעור שהגישה המערערת בבית המשפט ברומניה.

3. ביום 2.7.2020, לאחר שהתבקשו והתקבלו מן הרשויות ברומניה מספר השלמות, עתר המשיב לבית המשפט המחוזי, בבקשה להכריז על המערערת בת-הסגרה. ביום 14.2.2021 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי, בה נקבע שהמערערת היא בת-הסגרה, שכן מתקיימים לגביה כל התנאים הקבועים בחוק ההסגרה, ולא מתקיימים הסייגים המצויינים בו.

מכאן הערעור שלפנינו.

תמצית טענות המערערת

4. המערערת טוענת, כי מתקיים הסייג שבסעיף 2ב(8) לחוק ההסגרה, לפיו לא תתבצע ההסגרה במקרים בהם "היענות לבקשת ההסגרה עלולה לפגוע בתקנת הציבור או באינטרס חיוני של מדינת ישראל". לטענתה, הסגרתה לרומניה עלולה לפגוע בתקנת הציבור, וזאת מחמת חמישה טעמים מצטברים.

5. ראשית, טוענת המערערת, כי מצבה הרפואי קשה ומורכב במיוחד. המערערת סובלת מיתר קרישיות-דם, ונמצאת במצב סיעודי; היא מרותקת לכיסא גלגלים, ונדרשת לסיוע צמוד לצורך ביצוע פעולות יומיומיות, וכן גם לטיפולים רפואיים זמינים. לטענתה, "באף שלב לא נעשתה בדיקה בסיסית לבדוק אם רומניה יכולה לספק למערערת את הצרכים הרפואיים הבסיסיים שלה". מן הראוי לציין בהקשר זה, כי המשיב טוען שרשויות רומניה עודכנו על אודות מצבה הרפואי החריג של המערערת, והוא מבקש לסמוך את ידיו על דחיית טענתה זו של המערערת, בפסקה 48 להחלטת בית המשפט המחוזי, על סמך נימוקיו. מבירור שנעשה אל מול רשויות רומניה, עולה כי הטיפול שניתן למערערת ברומניה, עם הסגרתה, על-ידי מערכת הכליאה הרומנית, יתבסס על המידע שיועבר לרשויות רומניה משב"ס לגבי הטיפול שניתן לה בארץ. מיד עם קליטתה במערכת הכליאה הרומנית, תעבור המערערת בדיקה ראשונית על מנת להעריך את צרכיה הרפואיים והסיעודיים. בהמשך, תעבור בדיקה רפואית מקיפה על-ידי משרד הבריאות הרומני, ולאחריה יוחלט שם אם יש למערערת צורך רפואי או סיעודי נוסף. אלא שהמערערת אינה מסתפקת בכך. לדידה, תקנת הציבור אינה מאפשרת את הסגרתה לרומניה, מבלי שתתקבל תגובה מפורשת מהרשויות ברומניה, המאשרת כי ניתן יהיה לוודא את זמינות הטיפול הרפואי הנדרש לה.

6. שנית, מפנה המערערת לדוח ביקורת של הוועדה למניעת עינויים מטעם המועצה האירופית משנת 2019, המצייר תמונה מדאיגה ביחס לתנאי המאסר בבתי כלא שונים במדינה. על-פי הדוח, בתי הכלא סובלים מתנאים סניטריים ירודים, מצפיפות רבה, ומנגישות חסרה במיוחד לגורמי רפואה. לטענת המערערת, די בכך כדי לעורר חשש ממשי, כי התנאים בהם היא עתידה להיות מוחזקת לא יאפשרו טיפול רפואי מיטבי כנדרש לה.

7. עוד טוענת המערערת, כי ההסגרה תפגע פגיעה אנושה בזכותה לחיי משפחה. לטענתה, "הסגרתה [...] לרומניה תרחיק [אותה] ממשפחתה והמשמעות היא שבמשך כל תקופת המאסר שתיוותר לה, [היא] תהיה מנותקת לחלוטין משני ילדיה, ולמעשה מנותקת לחלוטין מכל בן משפחה, חבר או מכר. היא תהיה לבדה". המערערת ערה לכך שפגיעה זו, מתקיימת כמעט בכל בקשת הסגרה, אך לטענתה, מצבה הבריאותי החריג, המחייב מעטפת משפחתית תומכת, שתסייע לה בעת הצורך, מגדיל את הפגיעה עשרות מונים.

8. עוד נטען, כי ההליך המשפטי ברומניה, לא נוהל באופן תקין. המערערת מצביעה על כך שעיקרו של ההליך המשפטי התנהל בהעדרה, משום ששהתה בישראל אותה עת. המערערת אינה מתכחשת לכך שהיתה מיוצגת, אך לטענתה, לאורכם של חלקים נרחבים מההליך, נותק הקשר בינה לבין באי-כוחה שברומניה, והיא "סברה כי לאור מכלול הנסיבות ומצבה הרפואי, אין כל עניין בהליכים שם"; וכך גם "לא היתה מודעת לכלל ההליכים ותוצאותיהם". המערערת מוסיפה וטוענת, כי "תחת העבירות בגינן נחקרה ואף הואשמה בתחילת ההליך, שונו האישומים לעבירות חמורות בהרבה [...]"; לטענתה, היא "לא היתה מודעת לשינוי זה ולא ניתנה לה הזדמנות להתגונן מפני האישומים החמורים יותר". כל אלו מהווים פגיעה משמעותית בזכותה להליך הוגן.

9. לבסוף טוענת המערערת, כי הליך ההסגרה התנהל בשיהוי חמור, אשר עולה אף הוא כדי פגיעה בתקנת הציבור. אף שהרשעתה של המערערת ברומניה נעשתה חלוטה כבר בינואר 2016, הרי שבקשת ההסגרה התקבלה אצל המשיב רק באוגוסט 2018. שיהוי נוסף, לטענתה, נעוץ בכך שהעתירה להורות על הסגרתה הוגשה לבית המשפט המחוזי ביולי 2020 – בחלוף כ-4.5 שנים מסיום ההליכים ברומניה. לטענת המערערת, מצבה אף שונה לרעה בעקבות השיהוי, שכן "חלוף הזמן [מקשה] את האפשרות לנקיטת הליכים משפטיים כגון בקשה למשפט חוזר, דיון נוסף ועוד", על אחת כמה וכמה כאשר לטענתה "היא [היא] לא היתה מודעת להחמרת האישומים כנגדה, לתוצאות ההליך העיקרי ועל גזר הדין שניתן בעניינה וכן להליך הערעור, אשר עצם הגשתו ותוצאותיו כלל לא היו ידועים [לה]".

10. אקדים ואומר, כי דין הערעור – להידחות. המערערת משליכה יהבה על חריג 'תקנת הציבור', המעוגן בסעיף 2ב(8) לחוק ההסגרה. דא עקא, הלכה מושרשת ויסודית היא, כי הפעלת חריג זה תעשה במקרים קיצוניים, בבחינת 'חריג שבחריגים'. "רק בנסיבות שבהן יש נתונים בדוקים, יוצאי דופן וכבדי משקל, אשר לפיהם תהיה הסגרה, בנסיבות המקרה, בגדר מעשה בלתי צודק בעליל או תעלה לכדי מעשה של התעמרות קשה במבוקש. [...] כאשר מתייחסים לתוצאה בלתי צודקת בעליל או להתעמרות קשה, הרי הכוונה לנסיבות שבהן אין המדובר עוד בתוצאות המקובלות של ההסגרה, אלא, למשל, במסירתו של המבוקש למרצחים, אשר בכלל אינם מתכוונים לקיים הליך משפטי כדון, או לידי מענים, המפעילים שיטות חיסול או עינוי שאינן נוהגות, כמובן, במדינות בנות תרבות" (בג"ץ 852/86 אלוני נ' שר המשפטים, פ"ד מא(2) 1 47-48 (1987)). עניינה של המערערת רחוק מרחק רב, מלבוא בקהלם של אותם 'חריגים שבחריגים'. אפרט.

11. בכל הנוגע למצבה הרפואי של המערערת, הפנה המשיב, ובצדק, לפסק הדין בע"פ 3680/09 סילברמן נ' מדינת ישראל (9.11.2009), שם נקבע, כי אין בבריאות רעועה כשלעצמה כדי ללמד על כך שההסגרה נוגדת את תקנת הציבור. אמנם, בפי המערערת טענות ומענות, על כך שהמשיב לא וידא את מסוגלותן של הרשויות הרומניות לספק לה טיפול רפואי. אך אין מקום להפוך את היוצרות. נטל ההוכחה אינו מוטל על המשיב; נהפוך הוא. הנטל רובץ על כתפי המערערת, להצביע על חשש קונקרטי ומבוסס בעניינה, וכזאת לא נעשה. יתרה מזאת, לפני משורת הדין, ולמרות שלא היתה מוטלת עליו חובה לעשות כן, הרי שכדי להפיג את חששות המערערת, פנה המשיב פעם נוספת בעניין זה אל הרשויות ברומניה. במענה, הובהר למשיב כאמור, כי המערערת צפויה לעבור שורה של מבדקים רפואיים מקיפים על-ידי משרד הבריאות הרומני, ואלו יקבעו את תנאי מאסרה ואת טיב הסיוע שיינתנו כאשר הרשויות ברומניה ערוכות להעניק כל טיפול רפואי, ככל שידרש.

12. גם את הטענה בדבר תנאי המאסר הצפויים ברומניה – אין בידי לקבל. טענה זו נטענה, מבלי שלמערערת יהיה מידע קונקרטי על מתקן המעצר שבו תוחזק, ועל סמך מידע בלתי מפורט הנוגע לבתי כלא אחרים. כלומר, גם כאן, מדובר בטענה המבקשת להעביר את נטל הראייה אל כתפי המשיב. מעבר לכך, במסמך מפורט שהועבר למשיב מידי רשויות רומניה, מפורטים תנאי הכליאה הצפויים למערערת. התמונה הנשקפת ממסמך זה, אינה מעלה כל חשש לפגיעה בתקנת הציבור.

13. מכאן לטענת המערערת, בדבר הפגיעה בזכות לחיי משפחה. אכן, עונש מאסר, על אחת כמה וכמה במדינה רחוקה, מזמן התמודדות משפחתית קשה וכאובה עד מאד; אין להקל ראש בכך. עם זאת, קושי זה אינו יחודי למערערת. חשוב להדגיש: למערערת

לא עומדת חזקת החפות. המערערת הורשעה בשתי ערכאות, בעבירות שהדעת אינה סובלת את ביצוען. אין בזכותה לחיי משפחה, כדי להצדיק את השתמטותה מריצוי עונשה, בהתאם לדין, במדינה שבה בוצעו המעשים. כמובן שככל אזרחית ישראלית, המערערת לא תיוותר בודדה בארץ זרה; לא אלמן ישראל. אנשי השגרירות הישראלית יוותרו כתובת זמינה לצרכיה, והמערערת תזכה לביקורים קונסולריים כמקובל.

14. טענה נוספת, נוגעת לתקינות ההליך המשפטי שהתנהל ברומניה. גם בעניין זה, המערערת לא סיפקה ראיה ממשית לטענותיה על אודות פגמים בהליך, ובדבר ניתוק הקשר בינה לבין באי-כוחה. המערערת לא ביססה כלל וכלל את טענתה, שלפיה לא היתה מודעת לקיומו של הליך הערעור, שאותו יזמו באי-כוחה. המערערת, שנכחה בהליך בתחילתו, בחרה להעדר ממנו מרצונה, ולשהות בישראל במשך מרבית הזמן שבו התנהל, אך הדבר נעשה תוך מודעות מלאה להליך, כאשר בכל מהלך התנהלותו היתה המערערת מיוצגת. המערערת טוענת, כי סברה שלנוכח מצבה הרפואי, אין כל עניין בהליך. טענה זו – אין לקבל. באף שלב לא התקבל אישור מאת בית המשפט ברומניה, הפוטר אותה מהתייצבות לדיונים, או רומז שההליכים התייתרו לאור מצבה הרפואי. לבית המשפט ברומניה נודע על העדרה, רק לאחר שכבר יצאה מרומניה, ובהתאם לדין הרומני הוחלט כי בהיותה מיוצגת, ניתן להמשיך בהליך נגדה. משאלו הם פני הדברים, אין למערערת להלין אלא על עצמה. יפים לעניין זה דברי בית המשפט בע"פ 4863/94 מסילתי נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(2) 343, 347-348 (1995): "מקום שנטען דבר קיומו של 'פגם דינוני חמור' – העומד בניגוד לעקרונות היסוד של שיטתנו אנו – בחינת הטענה אינה נעשית בדרך של השוואה מכאנית של סדרי הדין בארץ המבקשת עם סדרי הדין בארצנו, אלא בבדיקה עניינית עקרונית באיזו מידה, אם בכלל, פוגע ה'פגם' הנטען בהגנתו של הנאשם, עד כדי הפיכת הדין בעניינו ל'בלתי הוגן' על-פי אמות המידה המקובלות במשפטנו. [...] אם בנסיבות מיוחדות, כאשר הנאשם נמלט מתחום הריבונות ואינו מתייצב להמשך משפטו אף שהוזהר שזו תהיה תוצאת אי-התייצבותו, רשאי בית המשפט, על-פי שיקול-דעתו, להמשיך בדיון שלא בנוכחותו של הנאשם [...] לא נעלם הימני כי הדין אצלנו מסדיר חריג מסוג זה בדרך שונה. ברם, כאמור, לא בהשוואה פורמאלית פרטנית כזו אנו עוסקים בהקשר הנדון כאן, אלא בבחינה מהותית עניינית של הבטחת דיון הוגן ואפשרות הולמת של הגנה עניינית". הדברים כמו נכתבו לענייננו.

15. לבסוף, צדק בית המשפט המחוזי גם בדחותו את טענת המערערת, בדבר השיהוי בהגשת בקשת ההסגרה. פסק הדין שניתן – חלוט. המערערת אמנם לא הגישה כל בקשה למשפט חוזר, או לדיון נוסף בעניינה, אך אין כל ביסוס לטענתה, כי אלמלא השיהוי בהליכי ההסגרה היתה מגישה בקשה שכזו. בנסיבות אלה, קשה להצביע על טענה מבוססת בדבר שינוי מצבה לרעה בעקבות השיהוי. על אחת כמה וכמה, שלא מדובר

בנסיבות כה קשות המצדיקות שימוש בחריג תקנת הציבור. כפי שנקבע בע"פ 2521/03 סירקיס נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(6) 337 (2003): "הנה-כי-כן, הסגרתו של פלוני למדינה המבקשת את הסגרתו - מדינה אשר השתתה באורח ניכר ובלתי סביר בהגשת הבקשה להסגרה - עלולה לפגוע בתקנת הציבור בישראל, אם בשל השיהוי נוצרו נסיבות יוצאות-דופן כדי כך שהסגרתו של פלוני באותן נסיבות תהא שקולה כנגד פגיעה מהותית ברגשי הצדק והמוסר של הציבור בישראל". אלו אינם פני הדברים. אכן, חל עיכוב מסוים, אשר נגרם בחלקו בגלל השלמות שביקש המשיב מהרשויות ברומניה, אך עיכוב זה אינו חריג, בשים לב לחומרת העבירה (ע"פ 6846/07 קקון נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 16 (28.2.2008)), ובשים לב לכך שלא נגרם למערערת כל נזק מן השיהוי.

16. סיכומם של דברים, אין מדובר במקרה שבו הסגרת המערערת תפגע בתקנת הציבור; אדרבה. "דווקא הימנעות מביצוע ההסגרה תעמוד בסתירה לתקנת הציבור. תקנת הציבור בישראל מחייבת כי העברייני יעמוד לדין בגין מעשיו ויבוא על עונשו אם יורשע. תקנת הציבור היא שמדינת ישראל לא תהפוך למדינת מקלט לעבריינים שביצעו עבירות במדינה אחרת ונמלטו לישראל מאימת הדין". (ע"פ 3915/15 ים נ' מדינת ישראל, פסקה 2 לחוות דעתו של השופט מ' מזוז (6.9.2015)).

17. בשולי הדברים אציין, כי גם לאחר ההסגרה, פתוחה הדרך בפני המערערת לבקש לרצות את עונשה בישראל, מכוח החוק לנשיאת עונש מאסר במדינת אזרחותו של האסיר, התשנ"ז-1996. בדיון שהתקיים לפנינו, ציין ב"כ המערערת, כי טרם הוגשה בקשה על-פי מסלול זה – וממילא לא נתקבלה כל החלטה בעניין זה.

18. אשר על כן, אציע לחברי, כי נדחה את הערעור.

ש ו פ ט

הנשיאה א' חיות:

אני מסכימה.

ה נ ש י א ה

השופט א' שטיין:

אני מסכים.

ש ו פ ט

לפיכך הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט נעם סולברג.

ניתן היום, ז' בשבט התשפ"ב (9.1.2022).

שופט

שופט

הנשיא

מרכז מידע, טל' 077-2703333 *3852 ; אתר אינטרנט, <https://supreme.court.gov.il> 21031320_O05.docx יא